

ZOMBOR

Magyarok száma: 9874 fő (2011)

Területe 30.834 hektár; népessége 30.593 lélek.

1. Földrajzi fekvése. Bács-Bodrog vármegye székhelye. A vármegye középrészén a Ferencsatorna mentén, a Dunától 20 km.-re, a Telecskai dombok alján, 90 m. tengerfeletti magasságban fekszik. Határa teljesen sík, lapályos. Földje termékeny, fekete humusos talaj, mely azonban nagy kiterjedésű szíkes mocsarakkal szakgatott.

2. Története. A város határában talált nagy mennyiségű leletek tanuskodnak arról, hogy a város területén hajdan az ős kelták és szarmata-jazigok tanyáztak. A városról történelmi adataink elseje a mohácsi vész utáni időkből 1543-ból származik, amely időben a városban török várórség tartózkodott, de a történelmi bűvárlatok megállapították azt, hogy a város a 16. szd. előtti Czobor-Szent-Mihállyal azonos. A török hódoltság idejében Zombor a Duna és Tisza közti terület egyik katonai kerületének székhelye volt, melynek 50 főre rúgó janicsár őrsége volt s annak laktanyája a hagyomány szerint a kincstári ügyészségnek ma is fennálló ősrégi épülete volt. Evlia Cselebi török utazó 1666. évi feljegyzései szerint „a régi időkben nagy város volt, melynek építési művei helyenkint akkor is láthatók voltak. 14 török temploma volt. Gazdag város, amelynek lakosai oláhok és bolgárok. Két török theologiai iskolája, 2 kolostora, 6 elemi iskolája, 2 fogadója és egy fürdője van.” A keresztény bevándorlás már a török uralom idejében kezdődött, amikor is gör. kel. szerbek és r. kath. bunyevácok telepedtek meg nagyobb számban úgy, hogy 1649-ben már 117 lélek béráltatott. A török uralom 1687. évben szűnt meg, amikor a törökök kiűztek. 1691. évben Csernovits Arzén szerb patriárka alatt nagyszámú szerb telepedett le a városba, akik a város sáncait kijavítva, katonai szervezettel berendezkedtek. 1702-ben a város a tiszai határőrvidékbe osztatott be s mint külön katonai sánc szerepel egy sánckapitány vezérlete alatt. A Rákóczi szabadságharcaiban a zomboriak a fejedelem ellen harcoltak, amit megbosszulandók a kuruc hadak a várost felégették. A passaroviczi béke után a város hadi érdemei elismerésül „Oppidum militare Sombor” címet nyerte. Ez időben a város felerészben katonai sánc volt, felerészben a kir. kincstár hatósága alá tartozott s pecsétje e jelleget feltüntetendő, egy híddal összekötött két félkör. A katonáskodó családok valóságos nemesi jogokat élveztek. Mária Terézia alatt a bácskai katonai határőrvidék megszüntetettvén, a város 1745. évben Bács-Bodrog vármegyébe olvadt bele. A város szabad királyi jellegét Mária Teréziától 1747-ben kapta s szabadságlevele 1749. február 17-én kelt, mely privilégiumért Z. 150.000 forintot fizetett. 1752-ben iktattatott be törvényesen a szab. kir.

városok sorába. Vármegyei székhellyé a város 1753-ban lett. Az insurrectióban Zombor is tevékeny részt vett és gyakorló és gyülekező helye volt a felkelő sereg III. csapatának. A szabadságharcban a város szintén élénk részt vett, azonban 1849. február 11-én a felkelt szerbek által elfoglaltatott, amikor azok a vármegyeházát feldúlták s a vármegye levéltárát legnagyobb részben elpusztították. A szabadságharc leveretése után a város a vármegyével együtt a szerb bánóságba osztatott be s ez alól 1861-ben szabadult fel. Az alkotmányos élet helyreállta óta a város mint az ország egyik legnagyobb vármegyéjének székhelye, lassan bár, de biztosan halad a fejlődés terén előre. 1905. évben szobrot emelt szülöttének Schweidel József tábornoknak, jelenleg pedig Rákóczi Ferenc szobra készül.

3. Hatóságok és hivatalok. Zombor székhelye Bács-Bodrog vármegyének. Van pénzügyigazgatósága, adóhivatala, kir. kincstári ügyészsége, törvényszéke, járásbirósága, királyi ügyészsége. államépítészeti hivatala, folyammérnöksége, két vasúti osztálymérnöksége, kir. tanfelügyelősége, selyemtenyésztési felügyelősége, székhelye a kerületi munkásbiztosító pénztárnak s egy közjegyzője van. Katonai tekintetben a 23. cs. és kir. hadkiegészítő s a szabadkai 6-ik honvédkiegészítő parancsnoksághoz tartozik. Van egy közös és egy honvéd zászlóalja és csendőrszárnyparancsnoksága.

4. A lakosság foglalkozása legnagyobb részben földművelés és állattenyésztés. Gabonája kitűnő minőségű. Különös speciális terméke a zombori juhtúró, melyből tetemes kivitele is van. Selyemtenyésztése is nagymérvű, úgy hogy az ország legnagyobb tenyésztője.

5. A város határa sík, a tenger színe felett 90 m. magasságban. Talaja áradványos, kitűnő minőségű fekete televény föld, melyben mindennemű gabona kitűnően terem. A város határában igen nagy, gazdag sziksótartalmú mocsarak vannak, amelyek azonban a közeljövőben lecsapoltatnak, amikor is Z. mintegy 12.000kat. hold használható földterület nyer. A város lakosságának több mint egyharmad része tanyákon lakik akként csoportosulva, hogy több ily csoport ezret meghaladó lakossággal bír, mely tanyacsoportok iskolákkal vannak ellátva. A városnak erdeje nincs, ellenben összes utai fásítva vannak, s maga a város széles, szépen fásított utcáival, gyönyörű parkjaival, villanyos világításával egy szép üdülőhely képét nyújtja. A város lakosságát ivóvízzel a nagyszámban fúrt artézi kutak látják el, azonban a közeljövő fejlesztési programjában a város csatornázása és vízvezetéke az első helyet foglalja el.

6. Tervek a jövőre. A jelenleg tárgyalás alatt álló beruházási programba új színház, új rendőrségi-, tűzőrségi laktanya, városi szálloda, új városháza, új vágóhid, új felső kereskedelmi és polgári iskola építése van felvéve, melyek mintegy 3 ½ millió K költséget igényelnek.